

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Rationale Vtrivsq[ue] Potestatis Ecclesiasticæ

Talamellus, Thomas

Ticini Regii, 1618

Capvt Primvm. De recto Dominio etiam temporali Papæ, seu Summi Pontificis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61615)

SECUNDI TRACTATUS.

CAPVT PRIMVM.

*De recto Dominio etiam temporali
Pape, seu Summi Pontificis.*

D. P. Augustinus hanc docet sententiam, Augustino quidem dignam, dicens. Dator æternæ felicitatis est Deus, solis veraciter pijs: cetera verò bona, huius vitæ vel fastigia, vel subsidia; sicut ipsum mundum, lucem, auras, terras, aquas, fructus, ipsiusque hominis animam, corpus, sensus, mentem, vitam, bonis, malisque largitur. in quibus est, quælibet Imperij magnitudo, quam pro temporum gubernatione dispensat. ex hac ergo clarissima auctoritate, de facili colligitur nedum Dominium spirituale; verum etiam temporale, non minus directè conuenire summo Pontifici, quam cuilibet seculari Principi, cum eligatur in Summum Pontificem, diuina prouidentia; de qua dicit idem S. P. Aug. post longam digressionem, nullo modo credendum est, regna hominum, eorumque dominationes, & seruitutes à diuinæ prouidentia legibus esse alienas. Idem sentit B. Simon noster de Cassia. iusta ratio dominandi variè mundo diffusa, non est ex hominibus; sed ex

*D. P. Aug.
de Cui.
De lib. 6.
c. 16.*

*D. P. Aug.
l. 5. de Cui.
Deic. 2.*

C 2 Deo.

B. Simō de
Cassia lib.
15. d. relig.
ac Iustit.
Christ. seu
Iurisdict.
Dominij.
cap. 24.

B. Simōne.
cap. 32. ex
Sap. cap. 6

Dom. Bar.
Vrb. i mil-
leloq. S. P.
Aug. lib. 5
de Civ. Dei
cap. 21.

Deo. Mundum velut hominem etatibus voluit variatum gubernari: ut nullum tempus laberetur mane: quo regula Regiminis. D. D. subiectis praesto non esset. Cum qua legitimi Domini, atque Reges, praeterquam vsurpatores, & tyranni nequissimi haberentur: & eis voluntariè obsequentes culpabiles penerentur. Igitur iustum ius dominandi, atque dominij non est ex eo quod ab hominibus instituitur, aut agitur: sed ex eo, quod à Diuina lege conceditur, aut permittitur: à quo iustè regentes iustè vocantur domini, & irreprehensibiles obsequentes. Idem B. Simon docet hoc idem eodem libro ex Sapientiae cap. sexto; studete Reges, & intelligite, discite Iudices finium terræ: praebete aures vos, qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum: quoniam data est vobis à Domino potestas: & virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur. Vnde si à Domino data est, vel permessa regnandi potentia: indubium non versatur, quod ad ipsum est in omnibus referenda: nec ad inferiores inflectenda censetur: nisi prout aula summi Regis edixerit: nulla enim potestas ad derogationem: imo ad totum bene cautū superioris infertur. Idem sentit Dom. Bartholomeus Vrbinas in milleloquio S. P. Aug. verbo Imperator, vbi de mente eiusdem dicit, Vnus verus Deus, qui nec Iudicio, nec adiutorio deserit genus humanum, quando voluit, & quantum voluit, Romanis regnum dedit: qui dedit Assyrijs, vel etiam Persis:

Persis, & sicut gentibus, sic hominibus: qui mario ipse C. Cesari: qui August. ipse, Neroni: qui Vespasianis, vel Patri; vel filio suauissimis Imperatoribus ipse, & Domitiano crudelissimo, & ne per singulos ire necesse sit, qui Constantino christiano, ipse Apostatae Iuliano. Hoc Deus vnus, verus, regit, & gubernat, vt placet: & si occultis causis nunquam iniustis; & ideo eodem lib. optime dicit. Nam Deus bonus, ne homines, qui eum crederent, propter æternam vitam colendum, has sublimitates, & regna terrena existimarent neminem posse consequi, nisi dæmonibus supplicaret, quod hi spiritus in talibus multum valeret: Constantinum Imperatorem nō supplicantem Demonibus: sed ipsum verum Deum colentem tantis terrenis impleuit muneribus, quanta optare nullus auderet & c. Vnde idem, qui supra Bartholomeus noster Vrbinensis in milleloquio S. Ambrosij, Verbo, Imperator, de mēte eiusdem D. Ambrosij, Imperium à Sacerdotio processit, & non è contrario. ergo Summus Pontifex, qui est Summus Sacerdos à quo cætera procedunt dominia, rectè vti potest dominio, ne dum spirituali, verum etiam, & temporali, & corroboratur ista ratio: quia B. Iordanus noster accipiens illud Psalmi, Ego confirmaui columnas eius tractans de prerogatiuis D. Petri dixit. Tota verò Trinitas Petro sic electo, sic examinato, sic confirmato plenam iurisdictionem contulit: quia potestatem plenam sibi dedit super cœlum, cum dixit. Tibi dabo clauis regni

cap. 252

Bart. Vrb.
in millelo.
S. Amb. l.
5. Epist.
epist. 33.B. Iord. l.
serm de sã
etis ser. 94

Psal. 74

gni

quinta pre
rogatiua.

gni cęlorum: & super mundū cū dixit: quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in cęlis: & super infernum, cum dixit: Et portę inferi non præualebunt aduersus eam. ergo hoc stante fundamento D. Petrus, sic, & successores eius rectè possunt vti vtroque dominio.

B. Egid.
tom. 1. sēt.
d. 36. a 6.
in corp. S.
P. Aug. li.
83. qq. qu.
D. Th. p. p.
q. 22. art.
2. cap. 8.

Præterea B. Egidius noster Romanus de mente similiter D. P. Aug. lib. de prouidētia diuina loquēs, dicit, Deus omnia mutabilia pulcherrima gubernatione moderatur & D. Th. ex Sapientię cap. 8. Deus attingens à fine vsque in finem, omnia disponit suauiter. Cum ergo Summus Pontifex præsumatur bonus, & non malus, & dato quod esset malus quoad mores (quod non conceditur) adhuc est capax tēporalis Domini j: quia vt superius dixit D. P. Aug. tam bonis, quam malis Deus largitur huiusmodi Dominium temporale, & notanter dicitur in prædicta auctoritate, quęlibet Imperij magnitudo & c. quā vt superius tanquam quid mutabile pulcherrima gubernatione moderatur & c. & quamuis ab initio idem Summus Pontifex non sit vsus eodem temporale dominio; hoc euenit pro temporū gubernatione, & diuina dispositione, qua factum est; vt Constantinus ille magnus Imperator S. M. E. eam Domini j temporalis assignaret partem, quam de facto assignauit, seu assignauit, siue cessit; vt egregiè docet. B. Aug. Anconitanus libro suo de Potestate Ecclesiastica per dictum prouerbiorum. Honora Dominum de tua substantia. Vnde cum dictus Constā-

B. Aug.
Anc. li. de
Pot. Eccle.
q. 43. art.
2.

tinus

tinus Imperator magnus non fuerit peioris conditionis, quam cæteri homines, qui sunt Domini bonorum suorum, sic, & ipse sui Imperij, cuius partem cessit, seu concessit eidem S. M. Ec. C; quæ à Deo recepit huiusmodi dominium temporale, per eundem Imperatorem. Qui enim per alios facit, per se ipsum facere videtur, ita Deus per Imperatorem iam dictum Dominium temporale suæ Ecclesiæ impertitus fuit, quamobrem meritò idem Imperator Constantinus: vt legimus, die quarta sui baptismi, hoc priuilegium R. E. summoque Pontifici: vt in toto orbe Romano; Pontifices, vel Sacerdotes; ita hunc caput habeant: Sicut Iudices Regem: in eodem Priuilegio: ita inter cætera legitur. Vtile iudicamus vna cum omnibus Satrapis nostris, & vniuerso Senatu, optimatibus, & cuncto Populo, Imperio R. E. subiacenti. vt sicut B. Petrus internis Vicarius filij Dei dicitur esse constitutus: ita, & Pontifices ipsius Principis Apostolorum in terris Principarus, Potestatem, Amplius, quam terrenæ Imperialis nostræ Serenitatis mansuetudo habere dicitur, concessa à nobis, nostroq. Imperio obtineant. Eligete nobis ipsum Principem Apostolorum, vel eius vicarios, firmos apud Deum esse patronos; & sicut nostra est terrena Imperialis potentia: ita eius Sanctam R. E. decreuimus veneranter honorare, & amplius quam nostrum Imperiû, terrenumq. thronum, sedem sacratissimam B. Petri gloriose exaltari. Tribuentes eidem potestatem, & gloriam,

Prou. c. 3.

*l. qui, hac
l. potest. de
Reg. Iur. i
6.*

*P. P. lib.
decret. d.
96. c. Con-
stant. Im-
perator*

&

& dignitatem, atque vigorem, & honorificentiam Imperialem. Atque decernentes sancimus; ut Principatum teneat, tam super quatuor sedes, Alexandrinam, Anthiochenam, Hierosolimitanam, & Constantinopolitanam, quã etiam super omnes in vniuerso orbe terrarum Ecclesias Dei, & Pont. qui per tempora ipsius S. R. E. extiterit, celsior, & Princeps cunctis Sacerdotibus totius mundi existat, & eius iudicio, quę ad cultum Dei vel fidem Christianam, vel stabilitatem, procuranda fuerint, disponantur, & infra eodem loco, ea prorsus ratione. Ut per manus B. P. nostri Siluestri, B. P. successorũq; eius, oĩa disponantur, & infra Beato Siluestro, & omnibus successoribus, eidem præsentem tradidimus Palatium Imperij nostri Lateranense. Deinde diadema videlicet coronam capitis nostri. Simulq; phrigium, nec nõ, & super humerale, videlicet eorum, quod imperiale circundare assolet collum, verum etiam clamidẽ purpuream, ac tunicam coccineã, & omnia imperialia indumenta, seu etiam dignitatem imperialium Præsidentium, equitum conferentes eidẽ etiam imperialia scepra, simulq; cuncta signa, atq; banna, & diuersa ornamenta imperialia, vnde, ut Pontificalis apex non vilescat: sed magis quam teneri Imperij dignitas, gloria, & potentia decoretur. Ecce tam Palatium nostrum, quam Romanam Urbem, & omnes Italiae, siue occidentalium Regionum Prouincias, loca, Ciuitates, Beatissimo Pontifici, & vniuersali Papæ simul concedimus, atq; relinquimus, & ab eo,

& à

Constantinus magnus
imperator
dotauit Ecclesiam.

& à successoribus eius pro pragmatikum consti-
 tutum decreuimus disponenda, atq; Iuri S. R. E.
 concedimus permanenda; vnde congruum per-
 speximus nostrum imperium, & Regni Potesta-
 tem orientalibus transferri Regionibus, & infra
 & nostrum illic Imperium constitui: quoniam
 vbi Principes Sacerdotum, & Christianæ Re-
 ligionis caput ab Imperatore cęlesti constitutū
 est; iustum non est, vt illic Imperator terrenus ha-
 beat potestatem &c. Hinc ergo omnibus aper-
 tē, clareq; patet rectus, & Imperialis Domini
 temporalis Summo Pontifici directē conuenire.
 Idcirco præcedenti capite, dictę distinctionis hoc
 dictum notabile notatum habetur. Videlicet Im-
 peratores debent Pontificibus subesse, & non
 præesse. Quocirca ad rem satis congruit dictis
 doctrina Domini Iacobi nostri Valentini super
 canticum B. Virginis versu esurientes &c. & di-
 uites dimisit inanes circa finem eiusdem expo-
 sitionis; vbi narrat multos Imperatores, Tyrannos
 ac Christianę fidei persecutores miserimē com-
 pleuisse dies suos, & præcipuē Neronem, & Do-
 mitianum, qui se ipsos desperantes interfecerunt;
 quorum loco tandem ad Imperialem dignitatem
 exaltatus humilis Constantinus; qui postea ad
 Christi fidem conuersus, destructis Idolis, Eccle-
 siam Dei prosperauit, & ditauit. Cuius exemplo
 omnes Reges terrę cum toto Populo Gentili fi-
 dei se subiecerunt, & sic deiecta superbia huius
 D mundi,

*Iacob. Val.
 in Cant. B.
 Virg.*

prosper stel
larit li. 2.
difer. 2. d
corona, &
consura.

Tetrus Ve
ga super 7°
psal. 3. p.
pag 84. fa
ciat. 2. lit.
b. num. 2.

mundi, omnis potestas subiugata est Iugo Christi. Et quia superius de multis spectantibus ad Summum Pontificem, facta est mentio, præcipue de Corona Imperiali, quæ dicitur communiter Regnum mundi. Frater Prosper noster Stellarius Belga in sua Augustinomachia, idest pro Augustino, & Augustinianis; Corona aurea super caput eius expressa signo sanctitatis &c. Corona Papalis, dicit ipse, triplex, triplicem significat, auctoritatem, in Cælum, in terram, & in Infernum idest Purgatorium &c. & Petrus noster Vega Hispanus super septem Psalmos? super versum Psalmi septimi Psal. 142. Perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego seruus tuus sum &c. Agens de Excellentia, & dignitate seruorum Dei sic dicit; Principes terreni primo versu suarum literarum apponunt omnes dignitates suas. e. g. Carolus Quintus Dei Gratia Imperator sæper Augustus, Romanorû Rex &c. sed Summi Põtifices, qui super omnes terræ monarchas aliter suas incipiunt literas, e. g. Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei &c. Cui non deerant tituli, seu denominationes, vt Romanorum Rex, conseruator Imperij, Monarcha mundi, & custos maior cœlestis thesauri. Nihil hominus, vt omnium recordetur, se dicit seruum seruorum Dei; Quamuis omnibus imperet, &c. Papa enim est maior Dõminns terræ &c. & suæ denominationes sunt maiores, & digniores cun-
ctis

Etis alijs, quibus vtuntur Terreni Principes. Vnde optime dicit D. Thom. Summus Pontifex plenariè gerit vicem Christi in tota Ecclesia, ipse enim habet plenitudinem potestatis &c. & sic terminari potest præsens primum Caput.

D. Th. 2. 2.
q. 88. a. 12
ad 3. arg.

CAPUT SECVNDVM.

In quo sequuntur alie Probationes circa iam dictam materiam.

ET primo D. P. August. ita dicit etiam super psal. Contingit vt duo homines habeant causam apud seruum Dei &c. Seruus autem seruorum Dei dicitur Papa, vt superius dictum est, Ergo &c. Episcopi autem antiquitus erant Iudices etiam in profanis, & temporalibus, dum dicit D. P. August. vbi supra, fratres mei in causis, & negotijs vestris, quando ad nos iudicanda veniunt &c. & supra eodem sermone, loquitur de litibus hæreditatum, & pecuniarum &c. nec hoc repugnat, imò conuenit eisdem Episcopis, siue Prælati iuxta doctrinam D. Apostoli audet aliquis vestrum habens negotium aduersus alterum, iudicari apud iniquos, & non apud Sanctos? an nescitis: quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt &c. Quo circa cum omnes Episcopi, & præcipuè Summus Pontifex teneat locum sanctorum in Ecclesia militati in qua, Summus Pontifex est Epi

D. P. Aug.
de ver. ap.
ser. 26 ps.
25 conc. 2
litera. f.

D. Ap. 1.
Cor. cap. 6.

D 2 scopus